

© Ministry of Justice of the Czech Republic, www.justice.cz. [Translation already published on the official website of the Ministry of Justice of the Czech Republic.] Permission to re-publish this translation has been granted by the Ministry of Justice of the Czech Republic for the sole purpose of its inclusion in the Court's database HUDOC.

© Ministerstvo spravedlnosti České republiky, www.justice.cz. [Překlad již zveřejněný na oficiální webové stránce Ministerstva spravedlnosti České republiky.] Povolení k opětovnému zveřejnění tohoto překladu bylo uděleno Ministerstvem spravedlnosti České republiky pouze pro účely zařazení do databáze Soudu HUDOC.

RADA EVROPY

EVROPSKÝ SOUD PRO LIDSKÁ PRÁVA

PRVNÍ SEKCE

VĚC ČAPSKÝ a JESCHKEOVÁ proti ČESKÉ REPUBLICE

(stížnosti č. 25784/09 a 36002/09)

ROZSUDEK
(spravedlivé zadostiučinění)

ŠTRASBURK

9. února 2017

Tento rozsudek nabude právní moci za podmínek stanovených v čl. 44 odst. 2 Úmluvy. Může být předmětem formálních úprav.

Rozsudek je v autentickém anglickém znění publikován na internetových stránkách Evropského soudu pro lidská práva v databázi HUDOC

(www.echr.coe.int). Pořízený úřední překlad do českého jazyka není autentickým zněním rozsudku.

Ve věci Čapský a Jeschkeová proti České republice,

Evropský soud pro lidská práva (první sekce), zasedající v senátu ve složení:

Mirjana Lazarova Trajkovska, *předsedkyně*,
Ledi Bianku,
Linos-Alexandre Sicilianos,
Robert Spano,
Pauliine Koskelo,
Tim Eicke, *soudci*,
Zdeněk Kühn, *soudce ad hoc*,
a Abel Campos, *tajemník sekce*,

po poradách konaných ve dnech 22. listopadu 2016 a 10. ledna 2017,
vynesl tento rozsudek, který byl přijat posledně uvedeného dne:

ŘÍZENÍ

1. Řízení bylo zahájeno pěti stížnostmi proti České republice (č. 37926/05, 25784/09, 36002/09, 44410/09 a 65546/09) podanými k Soudu na základě článku 34 Úmluvy o ochraně lidských práv a základních svobod („Úmluva“).

2. Rozsudkem vyneseným dne 3. července 2014 („rozsudek ve věci samé“) Soud rozhodl, že došlo k porušení článku 1 Protokolu č. 1 (viz *R & L, s. r. o. a ostatní proti České republice*, č. 37926/05, 25784/09, 36002/09, 44410/09 a 65546/09).

3. Vzhledem k tomu, že otázka použití článku 41 Úmluvy nebyla připravena k rozhodnutí, Soud ji odložil a vyzval vládu a stěžovatele, aby do tří měsíců předložili k této otázce své písemné stanovisko a zejména aby Soudu sdělili, zda bylo dosaženo dohody (tamtéž, § 142 a bod 4 písm. b) výroku).

4. Ve věcech č. 37926/05 a 44410/09 dosáhli stěžovatelé smírného urovnání. Soud proto dvěma samostatnými rozsudky přijatými dne 11. června 2015 rozhodl o vyškrtnutí těchto stížností ze seznamu stížností podle článku 41.

5. Stěžovatelé, jejichž osobní údaje jsou uvedeny v příloze, se domáhají spravedlivého zadostiučinění podle článku 41 Úmluvy (bližší podrobnosti jsou uvedeny v § 140 rozsudku ve věci samé).

6. Stěžovatelé i vláda předložili svá stanoviska.

SKUTKOVÝ STAV

PŘÍSLUŠNÁ VNITROSTÁTNÍ PRAXE

7. Příslušná vnitrostátní praxe je podrobně popsána v příloze II rozsudku ve věci samé. Pro účely tohoto rozsudku Soud pouze připomíná některé relevantní judikáty Ústavního soudu citované v rozsudku ve věci samé.

8. V nálezu sp. zn. IV. ÚS 113/05 ze dne 7. září 2005 Ústavní soud zrušil rozsudek odvolacího soudu potvrzující rozsudek soudu prvního stupně, jímž byla zamítnuta žaloba stěžovatelky proti nájemcům o vydání bezdůvodného obohacení. K bezdůvodnému obohacení mělo dojít tím, že nájemci užívali byt ve stěžovatelčině domě bez právního důvodu a platili jí za toto užívání částku odpovídající „regulovanému nájemnému“ z bytu druhé kategorie. Ústavní soud mimo jiné prohlásil, že částka bezdůvodného obohacení by měla odpovídat nájemnému obvyklému v daném místě a čase. Výklad obecných soudů, který nerespektoval meze stanovené v čl. 4 odst. 4 Listiny, představoval nepřiměřené omezení vlastnických práv vlastnice bytu, a byl proto v rozporu s čl. 11 odst. 1 Listiny.

9. Jelikož po vydání nálezu Ústavního soudu č. 84/2003 Sb. nebyl přijat zákon upravující regulované nájemné a obecné soudy neposkytovaly pronajímatelům ohledně regulovaného nájemného žádný právní prostředek nápravy, Ústavní soud v nálezu sp. zn. IV. ÚS 611/05 ze dne 8. února 2006 s odkazem na judikaturu Soudu a na zásadu, podle níž může být do majetkových práv zasahováno pouze na základě zákona, připomněl svůj úmysl uplatňovat zásady obsažené ve svých předchozích nálezech na jednotlivé případy až do té doby, dokud nebude existující mezera v právním řádu vyplněna. Rozhodl, že „je na soudech, aby svou judikaturou mezeru v právním řádu vyplnily... Přitom budou muset vzít [soudy] v úvahu předchozí judikaturu Ústavního soudu...“. Dále dospěl k závěru, že obecné soudy jsou povinny chránit základní práva fyzických osob způsobem, který bude šetřit podstatu a smysl vlastnického práva, jak to má na mysli čl. 4 odst. 4 Listiny.

10. V nálezu sp. zn. II. ÚS 93/05 ze dne 8. června 2006 Ústavní soud zrušil rozhodnutí nižších soudů, jimiž byla zamítnuta žaloba pronajímatele o vydání bezdůvodného obohacení ve výši rozdílu mezi regulovaným nájemným a nájemným odpovídajícím místním podmínkám. Ústavní soud prohlásil, že tato žaloba je „jeho jedinou možnou obranou“; jejím zamítnutím nižší soudy odepřely pronajímateli právo na spravedlivý proces a na pokojné užívání majetku.

11. V nálezu sp. zn. I. ÚS 47/05 ze dne 13. července 2006 Ústavní soud připomněl zásady zformulované ve svých dřívějších nálezech a zrušil rozhodnutí nižších soudů, jimiž tyto soudy zamítly žalobu pronajímatele o zaplacení doplatku nájemného odpovídajícího rozdílu mezi regulovaným a tržním nájemným za uplynulé časové období.

PRÁVNÍ POSOUZENÍ

12. Článek 41 Úmluvy zní:

„Jestliže Soud zjistí, že došlo k porušení Úmluvy nebo protokolů k ní, a jestliže vnitrostátní právo dotčené Vysoké smluvní strany umožňuje pouze částečnou nápravu, přizná Soud v případě potřeby poškozené straně spravedlivé zadostiučinění.“

A. Předběžná námitka vlády

13. Vláda tvrdí, že stěžovatelé porušili pravidlo důvěrnosti řízení o smírném urovnání, neboť v dopisech Soudu ze dne 18. prosince 2014 a 20. února 2015 uvedli argumenty ke svým nárokům na spravedlivé zadostiučinění a

negativně se vyjádřili o postupu vyjednávání. K dopisu ze dne 20. února 2015 byly navíc připojeny kopie dopisů vládního zmocněnce týkající se jednání o smírném urovnání. Stěžovatelé podle vlády informovali Soud o podrobnostech jednání, včetně částek nabídnutých vládou.

14. Stěžovatelé s touto námitkou vlády nesouhlasí.

15. Soud připomíná, že podle čl. 39 odst. 2 Úmluvy a čl. 62 odst. 2 jednacího řádu Soudu jsou jednání za účelem dosažení smírného urovnání důvěrná. Citovaná ustanovení znějí:

Článek 39 Úmluvy

„1. V jakékoli fázi řízení může být Soud nápomocen dotčeným stranám s cílem dosáhnout smírného urovnání případu na základě dodržování lidských práv, jak jsou stanovena Úmluvou a jejími Protokoly.

2. Řízení vedené podle odstavce 1 je důvěrné.

...“

Článek 62 odst. 2 jednacího řádu Soudu (Smírné urovnání)

„Jednání směřující ke smírnému urovnání sporu jsou ve smyslu čl. 39 odst. 2 Úmluvy důvěrná a stanoviska stran ve sporném řízení jimi nejsou dotčena. Žádné písemné či ústní sdělení ani žádná nabídka nebo ústupek, ke kterým došlo v rámci těchto jednání, nesmějí být ve sporném řízení zmiňovány nebo uváděny.“

16. Soud proto musí v takových případech, jako je ten projednáváný, ověřit, zda „okolnosti vedou k závěru“, že „z jakéhokoliv jiného... důvodu již nadále není důvodné pokračovat v posuzování stížnosti“ ve smyslu čl. 37 odst. 1 písm. c). Soud připomíná, že při posuzování možných důvodů pro vyškrtnutí stížnosti ze seznamu na základě tohoto ustanovení má širokou diskreční pravomoc; připomíná však také, že tyto důvody musejí spočívat v konkrétních okolnostech každého případu (viz *M. H. a A. S. proti Spojenému království*, č. 38267/07 a 14293/07, rozhodnutí ze dne 16. prosince 2008; *Association SOS Attentats a de Boery proti Francii*, č. 76642/01, rozhodnutí velkého senátu ze dne 4. října 2006, § 37).

17. Soud připomíná, že pravidlo důvěrnosti je absolutní a neumožňuje individuálně posoudit, kolik informací bylo poskytnuto (viz *Abbasov a ostatní proti Ázerbájdžánu*, č. 36609/08, rozhodnutí ze dne 28. května 2013, § 28; *Balenović proti Chorvatsku*, č. 28369/07, rozhodnutí ze dne 30. září 2010; *Lesnina Veletrgovina d. o. o. proti Bývalé jugoslávské republice Makedonii*, č. 37619/04, rozhodnutí ze dne 2. března 2010). Úmyslné porušení pravidla důvěrnosti může být za určitých okolností považováno za zneužití práva podat stížnost, což má za následek prohlášení stížnosti za nepřijatelnou podle čl. 35 odst. 3 Úmluvy (srov. *MiroJubovs a ostatní proti Lotyšsku*, č. 798/05, rozsudek ze dne 15. září 2009, § 66; *Mandil proti Francii*, č. 67037/09, rozhodnutí ze dne 13. prosince 2011; *Ausad Valimised Mtü proti Estonsku*, č. 40631/14, rozhodnutí ze dne 27. září 2016, § 18).

18. Soud připomíná, že pravidlo důvěrnosti slouží k ochraně účastníků řízení i Soudu před pokusy vyvíjet na ně politický nebo jakýkoli jiný nátlak (viz *Abbasov a ostatní*, cit. výše, § 29; *Mandil*, cit. výše; *MiroJubovs a ostatní*, cit.

výše, § 66; *mutatis mutandis*, *Malige proti Francii*, č. 26135/95, rozhodnutí ze dne 5. března 1996, s. 156). Jeho účelem je tedy usnadnit smírné urovnání skrze záruku, že informace poskytnuté v průběhu jednání nebudou odhaleny a zveřejněny. Ustanovení čl. 62 odst. 2 *in fine* jednacího řádu Soudu zároveň chrání Soud a jeho vlastní nestrannost, neboť zajišťuje, že pokud budou jednání o smírném urovnání neúspěšná, jejich obsah nebude mít vliv na výsledek sporného řízení.

19. S ohledem na tento obecný účel Soud již dříve zdůraznil, že bude vždy záviset na jeho uvážení, zda sdělení určitých informací z jednání o smírném urovnání bude mít za konkrétních okolností daného případu za následek prohlášení stížnosti za nepřijatelnou z důvodu zneužití práva podat stížnost (viz *Stoilkovska proti Bývalé jugoslávské republice Makedonii*, č. 29784/07, rozsudek ze dne 18. července 2013, § 31; *Lesnina Veletrgovina d. o. o.*, cit. výše; *Mirojubovs a ostatní*, cit. výše, § 68).

20. Soud opakovaně konstatoval, že čl. 39 odst. 2 Úmluvy a čl. 62 odst. 2 jednacího řádu Soudu zakazují účastníkům řízení zveřejňovat informace týkající se jednání o smírném urovnání, a to jak prostřednictvím médií, tak dopisem, s nímž se může seznámit významný počet lidí, popřípadě jakýmkoli jinými prostředky (viz např. *Ausad Valimised MTÜ*, cit. výše, § 19). Soud již v řadě případů odmítl stížnost jako zneužívající, když stěžovatelé nebo jejich zástupci úmyslně poskytli médiím informace z jednání o smírném urovnání (viz *Gorgadze proti Gruzii*, č. 57990/10, rozhodnutí ze dne 2. září 2014, § 21; *Ausad Valimised MTÜ*, cit. výše, § 10; *Tsonev proti Bulharsku*, č. 44885/10, rozhodnutí ze dne 8. prosince 2015, § 27) nebo když se stěžovatelé v žádosti o odškodnění podané k vnitrostátnímu orgánu odvolali na návrh kanceláře Soudu vypracovaný v rámci jednání o smírném urovnání (viz *Hadrabová a ostatní proti České republice*, č. 42165/02, rozhodnutí ze dne 25. září 2007).

21. Naproti tomu ve věci *Stoilkovska* (cit. výše) Soud neshledal porušení pravidla důvěrnosti v tom, že stěžovatelka poskytla určité informace z jednání o smírném urovnání Soudu. Soud poukázal na skutečnost, že stěžovatelka tyto informace nezveřejnila a že je zaslala v samostatném dokumentu, aniž by na ně jakkoli odkázala v dokumentech předložených ve sporném řízení.

22. Soud v této souvislosti nemůže přehlížet obecnou roli tajemníka i samotného Soudu v jednáních o smírném urovnání upravenou v čl. 62 odst. 1 jednacího řádu Soudu. Podle tohoto ustanovení tajemník na základě pokynů senátu nebo jeho předsedy kontaktuje účastníky řízení za účelem dosažení smírného urovnání sporu ve smyslu čl. 39 odst. 1 Úmluvy; senát činí všechna vhodná opatření s cílem usnadnit dosažení tohoto cíle. Z uvedeného vyplývá, že Soud nezůstává při jednáních o smírném urovnání zcela stranou. Pravidlo důvěrnosti zakotvené v čl. 39 odst. 2 Úmluvy a čl. 62 odst. 2 jednacího řádu Soudu by mělo být vykládáno s přihlédnutím k těmto skutečnostem.

23. Pokud jde o projednávanou věc, dopisy, na něž poukazuje vláda (viz § 13 výše), nečetl velký počet osob a informace o jednáních s cílem dosáhnout smírného urovnání nebyly poskytnuty médiím ani jinak zveřejněny. Stěžovatelé tyto dopisy navíc poskytli s úmyslem informovat Soud o vývoji svých jednání a s cílem dosáhnout smírného urovnání svých sporů v řízení po vydání rozsudku ve věci samé (viz § 2 výše). Soud v této souvislosti poznamenává, že účastníci byli také v bodu 4 písm. b) výroku rozsudku ve věci samé vyzváni, aby „Soud seznámili s případně uzavřenou dohodou“. Za těchto okolností je Soud

přesvědčen, že chování stěžovatelů nelze považovat za zneužití práva podat stížnost. Vládou vznesená námitka nepřijatelnosti z důvodu porušení pravidla důvěrnosti jednání o smírném urovnání proto musí být zamítnuta.

B. Majetková škoda

1. Tvzení účastníků řízení

a) Stěžovatelé

24. Stěžovatel Čapský tvrdí, že mu vznikla majetková škoda ve výši 1 358 964 Kč (přibližně 50 252 €) odpovídající rozdílu mezi vybraným nájemným a „obvyklým nájemným“ z jeho nemovitostí za období od 1. ledna 2002 do 31. prosince 2004. Dále požaduje zaplacení úroku ve výši mezní zápůjční sazby Evropské centrální banky zvýšené o tři procentní body za období od 4. ledna 2005. Ke dni 20. srpna 2012 tento úrok údajně činil 622 002 Kč (23 000 €).

Stěžovatel požaduje rovněž částky 750 000 Kč (27 734 €) z titulu utrpěné nemajetkové újmy, 182 140 Kč (6 735 €) na nákladech řízení před vnitrostátními soudy, 500 000 Kč (18 489 €) na nákladech řízení před Soudem a 70 000 Kč (2 588 €) na správních nákladech a nákladech na překlad listin.

25. Stěžovatelka Jeschkeová tvrdí, že jí vznikla majetková škoda ve výši 740 498 Kč (27 382 €) odpovídající rozdílu mezi vybraným nájemným a „minimálním ekonomickým nájemným“ za dobu od 1. července 2002 do 31. srpna 2005. Dále požaduje zaplacení úroku z prodlení rovnajícího se mezní zápůjční sazbě Evropské centrální banky zvýšené o tři procentní body za dobu od 14. října 2005. Ke dni 20. září 2012 tento úrok údajně činil 308 122 Kč (11 394 €).

Stěžovatelka požaduje rovněž 750 000 Kč (27 734 €) jako náhradu utrpěné nemajetkové újmy, 169 995 Kč (6 286 €) na nákladech řízení před vnitrostátními soudy, 450 000 Kč (16 640 €) na nákladech řízení před Soudem a 50 000 Kč (1 849 €) na správních nákladech a nákladech na překlad listin.

26. Stěžovatelé tvrdí, že při výpočtu náhrady lze vycházet ze zákonné definice práva na majetek, podle níž nedílnou součástí majetku je i výtěžek z něj; tedy právo na přiměřený výnos z takového majetku. Stěžovatelé proto považují za spravedlivé, aby jim byla přiznána náhrada ve výši rozdílu mezi regulovaným nájemným a „nájemným obvyklým“ v dané lokalitě, případně snižená o koeficient (např. 10 %) zohledňující dobu, po kterou nemovitost případně nebyla užívána, a délku zásahu do práv stěžovatelů na ochranu majetku. Jakákoli náhrada nižší než odpisové náklady je pro stěžovatele nepřijatelná.

27. Stěžovatelé připouštějí, že vnitrostátní soudy v podobných případech používají tutéž metodu výpočtu náhrady, kterou zvolila vláda. Považují ji však za nevhodnou, neboť zákon č. 107/2006 Sb. umožňoval pronajímatelům od 1. ledna 2007 zvyšovat regulované nájemné pouze o 15–20 %, což bylo podle jejich názoru rovněž neústavní.

28. Pokud jde o úrok z prodlení, stěžovatelé trvají na tom, aby byl počítán ode dne, kdy podali první žalobu k soudu prvního stupně, do zaplacení, ve výši příslušné sazby podle unijních předpisů.

29. Co se týče nemajetkové újmy, stěžovatelé žádají, aby jejich nárokům bylo vyhověno, neboť trpěli velmi negativními pocity naprosté bezmoci, jelikož stát nezajistil ochranu jejich právům zaručeným Úmluvou. Odvolávají se na věc *Hutten-Czapska proti Polsku* (č. 35014/97, rozsudek velkého senátu ze dne 19. června 2006).

b) Vláda

30. Vláda podotýká, že projednávaná věc se liší od jiných případů týkajících se regulace nájemného řešených v judikatuře Soudu. V předchozích případech ve věci regulace nájemného Soud shledal porušení Úmluvy v důsledku skutečnosti, že výše vybíraného nájemného byla nedostatečná, neboť nepokrývala ani náklady na odpisy předmětných nemovitostí, natož aby umožňovala dosažení přiměřeného zisku. V projednávané věci Soud rozhodl, že Úmluva byla porušena v důsledku nezákonnosti zásahu (který trval od 1. ledna 2002 do 31. prosince 2006 (viz § 50 rozsudku ve věci samé)), nikoli jeho nepřiměřenosti. V projednávané věci tedy pro výpočet výše náhrady žádná vodítka k dispozici nejsou.

31. Vláda dále zpochybňuje použitou metodu a závěry znaleckých posudků předložených stěžovateli pro účely určení tvrzené majetkové škody a považuje je za nepatřičné a přemrštěné. Vláda je toho názoru, že stěžovatelé chybně vycházejí z rozdílu mezi regulovaným nájemným a „tržním nájemným“ (nájemným, které by stěžovatelé v příslušné době a lokalitě vybrali, pokud by předmětné nemovitosti nepodléhaly regulaci nájemného) nebo „minimálním ekonomickým nájemným“.

32. Vláda v této souvislosti poznamenává, že trh s nemovitostmi byl v důsledku regulace nájemného zkreslen, tržní nájemné bylo tudíž nadhodnoceno. Pokud jde o minimální ekonomické nájemné, relevantní období bylo příliš krátké a nemělo proto žádnou vypovídací hodnotu (pokud jde o časový rámec pro případnou investici do nemovitosti nebo jejího dalšího případného zhodnocování a s tím související návratnosti investice). Vláda dále poukazuje na celkový kontext regulace nájemného a tvrdí, že pro mnohé nájemce by bylo skokové zvýšení nájemného na tržní úroveň neúnosné a nebyli by schopni takové nájemné platit.

33. Vláda navrhuje použít metodu zavedenou vnitrostátními soudy, která striktně rozlišuje mezi plnou náhradou, jež se však v daném případě neuplatní, a náhradou za omezení vlastnictví, která se nemusí přesně rovnat rozdílu mezi tržním a regulovaným nájemným. Vláda považuje za vhodné použít jako referenční kritérium pro výpočet náhrady nájemné, které by mohli stěžovatelé z předmětných bytů vybírat podle zákona č. 107/2006 Sb. ke dni 1. ledna 2007, pokud by tento zákon nabyl účinnosti dne 1. ledna 2002 (stejně jako Nejvyšší soud). Vláda také zdůrazňuje závěr Ústavního soudu, podle něhož je postupné zvyšování úrovně nájemného stanovené zákonem č. 107/2006 Sb. v souladu s Ústavou. Tato metoda proto splňuje požadavek přiměřenosti podle článku 1 Protokolu č. 1.

34. Vláda je dále toho názoru, že by měla být zohledněna také intenzita nuceného omezení vlastnických práv, výše nákladů na údržbu a opravy domu, podlahová plocha bytů, jejich kategorie a výše regulovaného nájemného vybíraného stěžovateli v předmětné době.

35. Vláda dále nevidí žádný důvod přiznat stěžovatelům nárok na zaplacení úroku z prodlení, neboť tento druh nároku Soud přiznává pouze za výjimečných okolností, které v projednávané věci nenastaly.

36. Požadavky stěžovatelů ohledně nemajetkové újmy považuje vláda za přemrštěné, neboť v jejich případě neshledává žádné výjimečné okolnosti opodstatňující přiznání takové částky. Závěr o porušení Úmluvy by navíc sám o sobě podle ní představoval dostatečnou nápravu.

37. A konečně vláda tvrdí, že náklady řízení uplatňované stěžovateli jsou přemrštěné a není nikterak doloženo, že byly skutečně zaplacený. Kromě toho oba stěžovatele zastupuje před Soudem tentýž právní zástupce.

2. Hodnocení Soudu

38. Soud připomíná, že z rozsudku, jímž Soud konstatuje porušení Úmluvy nebo jejích protokolů, vyplývá žalovanému státu právní povinnost odstranit porušení a napravit jeho následky takovým způsobem, aby v co největší míře obnovil stav existující před porušením. Neumožňuje-li vnitrostátní právo nápravu nebo umožňuje-li pouze nápravu částečnou, článek 41 Úmluvy opravňuje Soud k tomu, aby poškozené straně přiznal takové zadostiučinění, jaké bude považovat za vhodné (viz *Bittó a ostatní proti Slovensku*, č. 30255/09, rozsudek (spravedlivé zadostiučinění) ze dne 7. července 2015, § 20).

39. Soud poznamenává, že stěžovatelům vznikla majetková škoda, a mají proto nárok na náhradu za omezení práva užívat svůj majetek za podmínek garantovaných článkem 1 Protokolu č. 1 (viz § 104 rozsudku ve věci samé), neboť po určitou část období existence právního vakua, kterou si sami určili, tedy v případě pana Čapského od 1. ledna 2002 do 31. prosince 2004 (viz § 12 rozsudku ve věci samé) a v případě paní Jeschkeové od 1. července 2002 do 31. srpna 2005 (viz § 18 rozsudku ve věci samé), nemohli ze svých bytů vybírat dostatečně vysoké nájemné.

40. Soud také již obecně rozhodl, že členské státy Úmluvy jsou při přijímání právní úpravy v oblasti bydlení oprávněny snížit nájemné pod úroveň tržního nájemného, neboť zákonodárce může v odůvodněných případech učinit politické rozhodnutí, že požadovat tržní nájemné je z hlediska sociální spravedlnosti nepřijatelné (viz *Mellacher a ostatní proti Rakousku*, č. 10522/83, 11011/84 a 11070/84, rozsudek ze dne 19. prosince 1989, § 56). Taková opatření zaměřená na dosažení větší sociální spravedlnosti mohou proto vyžadovat, aby bylo vybíráno méně, než kolik činí plná tržní hodnota (viz např. *Edwards proti Maltě*, č. 17647/04, rozsudek (spravedlivé zadostiučinění) ze dne 17. července 2008, § 20).

41. V projednávané věci se účastníci řízení neshodnou na tom, jakou metodu je třeba použít pro výpočet škody vzniklé stěžovatelům v důsledku neexistence právní opory pro regulaci nájemného v období od 1. ledna 2002 do 30. března 2006. Stěžovatelé považují za spravedlivé, aby jim byla přiznána náhrada ve výši rozdílu mezi regulovaným nájemným a „obvyklým“ nájemným v dané lokalitě, případně snížená o určitý koeficient, například 10 % (viz § 26 výše). Vláda naproti tomu žádá Soud, aby vzal v potaz nájemné, které mohli stěžovatelé z předmětných bytů vybírat podle zákona č. 107/2006 Sb. ke dni 1. ledna 2007, tedy aby pro výpočet náhrady použil zákonné referenční kritérium, jako kdyby bylo účinné ode dne 1. ledna 2002 (viz § 33 výše).

42. Soud předně připomíná, jak již konstatoval v rozsudku ve věci samé (viz § 117 rozsudku ve věci samé), že Ústavní soud prohlásil český systém regulace nájemného za protiústavní, neboť porušoval majetková práva vlastníků chráněná článkem 1 Protokolu č. 1. Tento stav trvající přinejmenším od 1. ledna 2002 do 30. března 2006 Ústavní soud označil za „právní vakuum“ (viz § 123 rozsudku ve věci samé), přičemž Soud byl toho názoru, že opatření k regulaci nájemného postrádala právní základ také v období od 31. března do 31. prosince 2006 (viz § 126 rozsudku ve věci samé).

43. Soud poznamenává, že na základě závěrů Ústavního soudu se mnoho pronajímatelů v České republice domáhalo u obecných soudů, Nejvyššího soudu i Ústavního soudu zvýšení nájemného ze svých bytů a požadovalo zaplacení doplatků ve výši rozdílu mezi regulovaným nájemným a nájemným v dané lokalitě nebo tržním nájemným (viz oddíly III–V přílohy II k rozsudku ve věci samé obsahující přehled judikatury). Ústavní soud svými četnými nálezy odůvodněnými neústavností systému regulace nájemného (srov. § 8–11 výše a podrobněji také § 114–166 přílohy II k rozsudku ve věci samé) zamítavá rozhodnutí obecných soudů o žalobách pronajímatelů na zvýšení nájemného zrušil a obecné soudy vyzval, aby plnily svoji základní roli při ochraně základních práv osob a existující právní vakuum vyplnily svojí judikaturou.

44. Ve světle výše uvedeného je Soud přesvědčen, že při určení výše zadostiučinění, jež má být v projednávané věci stěžovatelům přiznáno podle článku 41 Úmluvy, a s ohledem na rozsudek ve věci samé je třeba zohlednit, jakým způsobem Ústavní soud ve své judikatuře formuloval povinnost vnitrostátních soudů rozhodovat o zvýšení nájemného v období existence mezery ve vnitrostátním právu. Tato otázka má význam rovněž z hlediska legitimního očekávání stěžovatelů ohledně možnosti zvýšení nájemného v uvedeném období.

45. S ohledem na charakter porušení konstatovaného v rozsudku ve věci samé (viz § 117–126 rozsudku ve věci samé) a vzhledem k přílišné obecnosti tvrzení vlády o veřejném zájmu na regulaci nájemného (viz § 32 výše) Soud konstatuje, že určení výše náhrady by se mělo mimo jiné zakládat na rozdílu mezi nájemným v podmínkách volného trhu a nájemným, na něž měli stěžovatelé právo podle vnitrostátní právní úpravy prohlášené Soudem za nezákonnou (viz, *mutatis mutandis*, *Statileo proti Chorvatsku*, č. 12027/10, rozsudek ze dne 10. července 2014, § 157). Soud proto považuje za vhodné odečíst částku regulovaného nájemného, na něž měli stěžovatelé nárok v období, za které má být přiznána náhrada (viz § 39 výše).

46. Stěžovatelé předložili odhad hypotetického tržního nájemného doložený nájemní smlouvou na shodný byt nacházející se v téže budově o jedno podlaží níže. Vláda tyto odhady, které podle názoru Soudu nevyvolávají žádné pochybnosti, navíc nijak nezpochybňuje. Soud se ztotožňuje s názorem vlády, že je vhodnější použít jako základ pro výpočet nejvyšší sazbu regulovaného nájemného nebo skutečně vybírané nájemné, je-li vyšší.

47. Ve světle výše uvedeného a za účelem určení výše přiměřeného nájemného v projednávané věci provedl Soud odhad, při kterém zohlednil zejména účastníky řízení poskytnuté informace o tržním nájemném ve srovnatelných bytech v příslušném období a o regulovaném nájemném, za které mohli stěžovatelé v tomtéž období svůj byt pronajímat (viz *Statileo*, cit. výše, § 158), a dále charakter porušení konstatovaného v rozsudku ve věci samé.

48. Pokud jde o stěžovatele Čapského, z jím předložených listin vyplývá, že v dotčeném období vybral ze svých sedmi bytů nájemné ve výši 398 196 Kč (14 726 €). Soud však přihlíží k námitce vlády, že podle předpisů o regulovaném nájemném mohl vybrat částku 414 216 Kč (15 319 €). Tržní nájemné, které mohlo být za toto období vybráno, doložené znaleckým posudkem odpovídá částce 1 757 160 Kč (64 984 €). Rozdíl mezi oběma posledně uvedenými částkami činí 1 342 944 Kč (49 655 €). Soud je toho názoru, že tuto částku je třeba stěžovateli přiznat jako náhradu majetkové škody.

49. Co se týče stěžovatelky Jeschkeové, Soud konstatuje, že podle listin předložených účastníky řízení ze svých tří bytů vybrala za předmětné období částku 251 484 Kč (9 300 €); maximální částka, kterou mohla vybrat jako regulované nájemné, činila 255 322 Kč (9 422 €). Soud podotýká, že stěžovatelka nepožadovala přiznání rozdílu oproti plnému tržnímu nájemnému, nýbrž pouze oproti minimálnímu ekonomickému nájemnému. Rozdíl mezi touto částkou a částkou minimálního ekonomického nájemného činí 902 737,12 Kč (33 385 €), jak dokládá nezpochybněný znalecký posudek. Soud dále poznamenává, že v době od 1. července 2002 do 31. srpna 2005 byla paní Jeschkeová pouze spoluvlastníkem předmětných bytů, a její ztráta odpovídající jejímu spoluvlastnickému podílu tudíž činí 736 660 Kč (27 243 €). Soud je přesvědčen, že tuto částku je třeba stěžovatelce přiznat jako náhradu způsobené majetkové škody.

C. Nemajetková újma

50. Oba stěžovatelé požadují částku 750 000 Kč (27 372 €) jako náhradu nemajetkové újmy.

51. Soud je na rozdíl od vlády přesvědčen, že stěžovatelé s ohledem na charakter porušení a na „právní vakuum“, které trvalo pět let (viz § 42 výše), nemajetkovou újmu nepochybně utrpěli, a to ve formě dlouhodobého pocitu zklamání, zmaru a dokonce obav z rizika zhoršení stavu jejich nemovitostí (viz § 104 rozsudku ve věci samé), kterou nelze napravit pouhým konstatováním porušení Úmluvy. Soud proto na spravedlivém základě přiznává každému ze stěžovatelů z tohoto titulu částku 3 000 €, zvýšenou o případnou částku daně.

D. Náklady řízení

52. Stěžovatelé vyčíslili své nároky z titulu nákladů řízení (viz § 140 rozsudku ve věci samé) a předložili doplňující stanovisko.

53. Stěžovatelka Jeschkeová požaduje celkovou částku 669 995 Kč (27 769 €), která se skládá z následujících položek:

- (i) 154 135 Kč (5 698 €) za právní pomoc poskytnutou na vnitrostátní úrovni,
- (ii) 450 000 Kč (16 636 €) za právní zastupování v řízení před Soudem,
- (iii) 15 860 Kč (586 €) na nákladech řízení před českými soudy,
- (iv) 50 000 Kč (1 848 €) na nákladech na překlad svých podání k Soudu.

54. Stěžovatel Čapský požaduje celkovou částku 830 020 Kč (30 691 €) zahrnující tyto položky:

- (i) 182 140 Kč (6 733 €) za právní pomoc poskytnutou na vnitrostátní úrovni,
- (ii) 500 000 Kč (18 484 €) za právní zastupování v řízení před Soudem,
- (iii) 78 060 Kč (2 886 €) na nákladech řízení před vnitrostátními soudy,
- (iv) 70 000 Kč (2 588 €) na nákladech na překlad svých podání k Soudu.

55. Vláda s těmito částkami nesouhlasí (viz § 37 výše).

56. Podle judikatury Soudu má stěžovatel právo na náhradu nákladů řízení pouze v rozsahu, v jakém je prokázáno, že tyto náklady byly skutečně a nutně vynaloženy a že jejich výše je přiměřená (viz *Iatridis proti Řecku*, č. 31107/96, rozsudek velkého senátu (spravedlivé zadostiučinění) ze dne 19. října 2000, § 54; *Tarakhel proti Švýcarsku*, č. 29217/12, rozsudek velkého senátu ze dne 4. listopadu 2014, § 142).

57. Soud dále připomíná, že podle čl. 60 odst. 2 jednacího řádu Soudu, a tudíž i podle jeho judikatury (viz *Efstathiou a Michailidis & Co. Motel Amerika proti Řecku*, č. 55794/00, rozsudek ze dne 10. července 2003, § 40), musí stěžovatel předložit položkový výčet všech svých nároků na spravedlivé zadostiučinění doložený příslušnými doklady, a pokud tak neučiní, Soud může jeho nároky zčásti nebo zcela zamítnout (čl. 60 odst. 3).

58. Soud konstatuje, že stěžovatelé své náklady řízení dostatečně nedoložili. Stěžovatel Čapský předložil doklady o výdajích na překlad svých podání k Soudu v částce 14 896 Kč (551 €) a o nákladech právního zastoupení ve vnitrostátním řízení v částce 78 060 Kč (2 887 €).

Stěžovatelka Jeschkeová předložila doklady na částku výdajů na překlad svých podání k Soudu ve výši 22 231 Kč (822 €), částku nákladů vnitrostátního řízení ve výši 15 860 Kč (587 €) a částku nákladů na pořízení znaleckého posudku ve výši 22 000 Kč (814 €).

59. S ohledem na tato podání Soud přiznává stěžovateli Čapskému částku 92 956 Kč (3 438 €) a stěžovatelce Jeschkeové částku 60 091 Kč (2 223 €) jako náhradu jejich příslušných nákladů řízení. Ve zbytku návrhy stěžovatelů na přiznání spravedlivého zadostiučinění zamítá.

E. Úrok z prodlení

60. Soud považuje za vhodné, aby byla sazba úroků z prodlení založena na mezní zápůjční sazbě Evropské centrální banky, zvýšené o tři procentní body.

Z TĚCHTO DŮVODŮ SOUD

1. *rozhoduje* jednomyslně o oddělení stížností od stížnosti, s níž byly spojeny (stížnosti č. 65546/09);
2. *zamítá* jednomyslně předběžnou námitku vlády, že není třeba pokračovat v posuzování stížností;
3. *rozhoduje* pěti hlasy proti dvěma,
 - a) že žalovaný stát má zaplatit stěžovatelům ve lhůtě tří měsíců ode dne, kdy rozsudek nabude právní moci podle čl. 44 odst. 2 Úmluvy, tyto

částky, které se převedou na české koruny podle kursu platného ke dni zaplacení:

- (i) stěžovateli Čapskému 49 655 € (čtyřicet devět tisíc šest set padesát pět eur) jako náhradu majetkové škody;
 - (ii) stěžovatelce Jeschkeové 27 243 € (dvacet sedm tisíc dvě stě čtyřicet tři eura) jako náhradu majetkové škody;
 - (iii) každému ze stěžovatelů 3 000 € (tři tisíce eur) a případnou částku daně jako náhradu nemajetkové újmy;
 - (iv) stěžovateli Čapskému 3 438 € (tři tisíce čtyři sta třicet osm eur) a dále případnou částku daně, kterou může být stěžovatel povinen zaplatit, jako náhradu nákladů řízení;
 - (v) stěžovatelce Jeschkeové 2 223 € (dva tisíce dvě stě dvacet tři eura) a dále případnou částku daně, kterou může být stěžovatelka povinna zaplatit, jako náhradu nákladů řízení;
- b) že od uplynutí výše uvedené lhůty až do zaplacení bude stanovená částka navyšována o prostý úrok se sazbou rovnající se mezní zápůjční sazbě Evropské centrální banky platné v tomto období, zvýšené o tři procentní body;
4. *zamítá* jednomyslně v ostatním návrh stěžovatelů na přiznání spravedlivého zadostiučinění.

Vyhotoveno v anglickém jazyce a sděleno písemně dne 9. února 2017 v souladu s čl. 77 odst. 2 a 3 jednacího řádu Soudu.

Abel Campos
tajemník

Mirjana Lazarova Trajkovska
předsedkyně

V souladu s čl. 45 odst. 2 Úmluvy a čl. 74 odst. 2 jednacího řádu Soudu jsou k tomuto rozsudku připojena následující oddělená stanoviska:

- a) souhlasné stanovisko soudce Spana;
- b) částečně souhlasné, částečně nesouhlasné stanovisko soudkyně Koskelo;
- c) částečně souhlasné, částečně nesouhlasné stanovisko soudce Eickeho.

M. L. T.
A. C.

SOUHLASNÉ STANOVISKO SOUDCE SPANA

1. V § 16 rozsudku Soud uvádí, že v případech, kdy je tvrzeno porušení důvěrnosti řízení o smírném urovnání, musí Soud zkoumat, zda je důvodné nadále pokračovat v posuzování stížnosti podle čl. 37 odst. 1 písm. c) Úmluvy, jinými slovy, zda není namístě *vyškrtnout* stížnost ze seznamu. Nicméně v § 17 odůvodnění dále správně připomíná judikaturu Soudu, podle níž může být „úmýslné porušení pravidla důvěrnosti za určitých okolností zneužitím práva podat stížnost, což má za následek prohlášení stížnosti za nepřijatelnou podle čl. 35 odst. 3 Úmluvy“. Soud poté dochází ke skutkovému závěru, podle mě opět správnému, že chování stěžovatelů nelze považovat za *zneužití práva podat stížnost* (viz § 23 rozsudku).

2. V tomto odděleném stanovisku bych rád zdůraznil, že odkaz na nutnost zkoumat tvrzení o porušení důvěrnosti řízení o smírném urovnání pod zorným úhlem ustanovení čl. 37 odst. 1 písm. c) Úmluvy o vyškrtnutí, který je obsažen v § 16 rozsudku, je podle mého názoru nepatřičné. Uvedením tohoto odkazu do odůvodnění bylo navíc poněkud zatemněno následné zkoumání předběžné námitky vlády, která se správně opírá o ustanovení čl. 35 odst. 3 písm. a) o zneužití řízení. Odůvodnění tedy vlastně vyvolává otázku, na základě kterého ustanovení by Soud měl správně rozhodnout o zamítnutí námitky vlády.

3. Zdá se mi, že většina i přes odkaz na čl. 37 odst. 1 písm. c) v § 16 rozsudku námitku vlády nakonec zamítá na základě čl. 35 odst. 3 písm. a) Úmluvy. Rád bych vysvětlil, proč takový postup považuji za správný, a proč tudíž při vší úctě nesouhlasím s názorem, který ve svých oddělených stanoviscích vyjadřují mí kolegové soudkyně Koskelo a soudce Eicke, že v podobných případech je vhodným prostředkem ustanovení čl. 37 odst. 1 písm. c).

4. Pravidlo důvěrnosti řízení o smírném urovnání zakotvené v čl. 39 odst. 2 Úmluvy a v čl. 62 odst. 2 jednacího řádu Soudu je formulováno kogentně. Následky porušení důvěrnosti však tato ustanovení neupravují. Vystává tedy otázka, jaký právní standard podle Úmluvy a jednacího řádu Soudu má být použit, pokud k takovému porušení dojde.

5. Rozumí se samo sebou, že pravidlo důvěrnosti řízení o smírném urovnání musí být důrazné, neboť se jedná o důležitou záruku ochrany zájmů Soudem podrobně vyjmenovaných v § 18 rozsudku; konkrétně se jedná o ochranu účastníků řízení a Soudu před pokusy o vyvíjení politického nebo jakéhokoli jiného nátlaku, usnadnění smírného urovnání a v neposlední řadě také o ochranu Soudu a jeho vlastní nestrannosti spočívající v tom, že budou-li jednání o smírném urovnání neúspěšná, výsledek sporného řízení jejich obsahem nebude ovlivněn. Jinými slovy, zákaz poskytování informací o smírném urovnání je pravidlo procesní povahy určené k ochraně řádného výkonu spravedlnosti v řízení před Soudem.

6. Odmítnutí stížnosti z důvodu porušení důvěrnosti řízení o smírném urovnání má však pro stěžovatele drastické následky. Jeho stížnost je odmítnuta a stěžovatel ztrácí možnost, aby bylo meritorně rozhodnuto o jím tvrzeném porušení lidských práv nebo – jako v projednávané věci – o jeho nároku na přiznání spravedlivého zadostiučinění podle článku 41, pakliže rozhodnutí o něm bylo odloženo do vydání rozsudku ve věci samé konstatujícího porušení Úmluvy.

Rovnováha mezi těmito dvěma protichůdnými zájmy podle mého názoru vyžaduje právní standard, který bude transparentně a důsledně uplatňován a soustředí se zejména na otázku, zda je tvrzené porušení důvěrnosti úmyslné nebo omluvitelné, přičemž bude přiměřeně využívat přístup použitý velkým senátem ve věci *Gross proti Švýcarsku* (č. 67810/10, rozsudek velkého senátu ze dne 30. září 2014). Právě takový standard nabízí ustanovení čl. 35 odst. 3 písm. a) Úmluvy o zneužití řízení a na základě tohoto standardu také Soud dosud posuzoval tvrzení podobná tomu, o jakém rozhodoval v projednávané věci (viz odkazy na judikaturu v § 17 rozsudku). Vágnost a pružnost ustanovení čl. 37 odst. 1 písm. c) o vyškrtnutí ze seznamu hovoří proti tomu, aby bylo používáno v situacích, kdy má Soud co do činění s návrhem žalované vlády na odmítnutí stížnosti z důvodu porušení procesního pravidla.

7. Závěrem považuji za nezbytné připojit několik poznámek k názorům, které ve svých částečně souhlasných, částečně nesouhlasných stanoviscích vyjádřili mí kolegové soudkyně Koskelo a soudce Eicke.

8. Předně bych poznamenal, že se ztotožňuji s názory soudkyně Koskelo obsaženými v jejím stanovisku (viz § 9–10), kde soudkyně rozlišuje dva různé aspekty obecné zásady důvěrnosti zakotvené v čl. 39 odst. 2 Úmluvy a čl. 62 odst. 2 jednacího řádu Soudu, totiž „vnější“ aspekt, z něhož plyne zákaz sdělovat informace třetím osobám, včetně médií, a „vnitřní“ aspekt vztahující se k zachování objektivity Soudu. Nesouhlasím však s tím, že by bylo lépe tyto dva různé aspekty pravidla důvěrnosti posuzovat podle ustanovení čl. 37 odst. 1 písm. c) o vyškrtnutí. To, zda se porušení týká vnitřního nebo vnějšího aspektu, bude mít vliv spíše na kontextuální použití pravidla o zneužití řízení podle čl. 35 odst. 3 písm. a), kdy může být úmysl snáze zjistitelný v jedné situaci než v druhé.

9. Zadruhé, soudce Eicke zaujal názor, že cestou vyškrtnutí stížnosti podle čl. 37 odst. 1 písm. c) je vhodné se vydat v případě, kdy k tvrzenému porušení procesních pravidel dojde *po vynesení* rozsudku ve věci samé, neboť použití pravidla o zneužití řízení v těchto situacích není přiléhavé (viz § 1–8 jeho stanoviska). Dovolím si však tvrdit, že čl. 35 odst. 3 písm. a) zůstává nadále vhodným základem pro rozhodnutí o tvrzeném porušení takových kogentních procesních pravidel, jakými jsou čl. 39 odst. 2 Úmluvy a čl. 62 odst. 2 jednacího řádu Soudu, a to i v případě, že již byl vyneseno rozhodnutí ve věci samé a Soud rozhodnutí o otázce spravedlivého zadostiučinění odložil podle článku 41. Rozhodnutí o prohlášení stížnosti za přijatelnou není překážkou pro použití čl. 35 odst. 3 písm. a), neboť skutečnosti nasvědčující zneužití řízení mohou vyjít najevo až v pozdější fázi řízení. Vzhledem k tomu, že rozhodnutí o přijatelnosti je nyní vždy přijímáno současně s rozhodnutím o odůvodněnosti (viz čl. 29 odst. 1 Úmluvy), tato otázka obvykle nevystává, nepochybně však může mít význam v případech, kdy je rozhodnutí podle článku 41 odloženo, jak je tomu v nyní projednávané věci. Jsou-li splněny příslušné podmínky pro uplatnění pravidla o zneužití řízení, nevidím důvod, proč by použití čl. 35 odst. 3 písm. a) na takovou předběžnou námitku, jaká byla vznesena v projednávané věci, mělo být považováno za právně problematické. Rozumí se samo sebou, že rozsudek ve věci samé zůstává nedotčen, neboť Soud odložil pouze rozhodnutí o nároku podle článku 41.

ČÁSTEČNĚ SOUHLASNÉ, ČÁSTEČNĚ NESOUHLASNÉ STANOVISKO
SOUDKYNĚ KOSKELO

1. Pokud jde o předběžnou námitku vlády, hlasovala jsem shodně se svými kolegy pro její zamítnutí. Nejsem však spokojena s odůvodněním většiny k této otázce. Dále se ke své lítosti nemohu ztotožnit s většinou, pokud jde o výši priznané náhrady majetkové škody.

Souhlasné stanovisko k otázce předběžné námítky vlády

2. Stěžovatelé v projednávané věci zjevně porušili jasná ustanovení jednacího řádu Soudu, neboť nedodrželi čl. 62 odst. 2, podle něhož „žádné písemné nebo ústní sdělení, ani žádná nabídka nebo ústupek, ke kterým došlo v rámci těchto jednání, nesmějí být ve sporném řízení zmiňovány nebo uváděny“. Otázkou je, jaký právní základ a jaké důvody by měly být rozhodující pro reakci Soudu na toto konkrétní porušení. Výše uvedené zvláštní ustanovení jednacího řádu Soudu vychází z obecnějšího ustanovení čl. 39 odst. 2 Úmluvy, podle něhož musí být řízení o dosažení smírného urovnání důvěrné.

3. Soud v rozsudku ve věci samé (viz § 2–3 tohoto rozsudku) odložil otázku použití článku 41 a vyzval účastníky řízení k tomu, aby mu předložili svá stanoviska v otázce spravedlivého zadostiučinění a vyrozuměli jej, pokud dospějí k dohodě o náhradě, kterou má stát zaplatit stěžovatelům za porušení jejich práv zjištěné rozsudkem ve věci samé. Stěžovatelé ve svých podáních k Soudu k otázce použití článku 41 skutečně zmínili a uvedli nabídky učiněné vládou v rámci neúspěšných jednání, která proběhla bezprostředně po vydání rozsudku Soudu ve věci samé.

4. Pokud jde o první otázku, tedy *právní základ*, porušení čl. 62 odst. 2 bylo v judikatuře Soudu obvykle řešeno za použití čl. 35 odst. 3 písm. a) Úmluvy, tj. tak, že Soud zkoumal, zda bylo předmětné porušení zneužitím práva na individuální stížnost, což mělo za následek, že stížnost musela být prohlášena za nepřijatelnou. Podle mého názoru sice existují různé situace, kdy může být přirozené a vhodné posuzovat stěžovatelovo chování z tohoto úhlu, avšak v takových situacích, jaká nastala v nyní projednávané věci, je použití tohoto ustanovení problematické. Otázka zneužití práva podat stížnost vyvstala v řadě nejrozličnějších situací, například pokud stěžovatel uvedl nepravdivé informace, neposkytl žádné relevantní informace nebo se vůči Soudu dopustil jiného nepřijatelného jednání. Je přirozené, že případy tohoto typu, v nichž se jedná o různé formy chování výslovně neošetřené v Úmluvě ani v jednacím řádu Soudu, budou muset být řešeny podle „obecného ustanovení“ obsaženého v čl. 35 odst. 3 písm. a).

5. O jinou situaci se podle mého názoru jedná v případech, kdy jednací řád Soudu naopak obsahuje ustanovení konkrétní a kdy dojde k porušení takto výslovně stanovených norem chování. Článek 62 odst. 2 byl přijat z naléhavých a důležitých důvodů, konkrétně za účelem zabezpečení řádného průběhu sporného řízení před Soudem v situaci, kdy byly podniknuty pokusy o dosažení smírného urovnání, které avšak selhaly. V případech porušení těchto konkrétních pravidel chování určených stěžovatelům, kteří o nich byli Soudem výslovně a jasně poučeni standardním dopisem zaslaným v průběhu řízení, se čl. 35 odst. 3 písm. a) nejeví jako optimální právní základ pro posouzení následků takového jednání. Nemohou-li být porušení jednoznačných a konkrétních ustanovení jednacího řádu přijatých ze závažných důvodů stížena sankcí, aniž by muselo být nejprve

posouzeno, zda lze tato porušení považovat za zneužití práva podat stížnost, hrozí, že dojde k rozmělnění a oslabení těchto ustanovení, a to způsobem, který se jeví jako problematický. Porušení těchto výslovných pravidel vyžadují a zasluhují přísnější přístup než ten, který vyplývá ze standardu zneužití a který byl původně zamýšlen spíše pro jiné, méně jednoznačné formy nevhodného chování.

6. Z těchto důvodů by bylo vhodnější řešit situace porušení čl. 62 odst. 2 jednacího řádu Soudu na základě čl. 37 odst. 1 písm. c). Podle tohoto ustanovení může Soud vyškrtnout stížnost, pokud z jakéhokoli jiného důvodu než důvodů uvedených v předchozích písmenech dospěje k závěru, že již nadále není důvodné pokračovat v jejím posuzování. Z formulace článku 37 je zřejmé, že použití tohoto ustanovení v situacích podobných projednávané věci neznamená, že by Soudu nebyla ponechána možnost uvážit, zda porušení za daných okolností odůvodňuje vyškrtnutí stížnosti.

7. V projednávané věci většina v § 16 nejprve odkazuje na čl. 37 odst. 1 písm. c) a naznačuje, že toto ustanovení je právním základem pro posouzení předběžné námitky vlády s ohledem na chování stěžovatelů. Poté se však odůvodnění obrací k řešení situace z pohledu toho, zda lze chování stěžovatelů považovat za zneužití práva podat stížnost. V závěrečném odstavci (§ 23) dochází většina k závěru, že tomu tak není. Podle mého názoru se tento přístup jeví z hlediska nikoli nevýznamné otázky, podle jakého ustanovení by měl Soud postupovat v případě porušení čl. 62 odst. 2, jako nejasný a spíše matoucí.

8. Co se týče podrobného *odůvodnění*, i já mám určité pochybnosti o argumentech většiny. Podle mého názoru je třeba mít na zřeteli, že čl. 62 odst. 2 obsahuje dva různé aspekty. Zaprvé zde existuje obecný požadavek podle čl. 39 odst. 2 Úmluvy, aby jednání směřující ke smírnému urovnání zůstala důvěrná. Zadruhé je vyžadováno, aby těmito jednáními nebyla dotčena žádná tvrzení v následném sporném řízení. Pokud jde konkrétně o druhý z uvedených aspektů, účastníci řízení nesmějí v případném následném sporném řízení zmiňovat ani uvádět žádné písemné ani ústní sdělení nebo nabídku či ústupek učiněný v rámci pokusů o dosažení smírného urovnání.

9. Článek 62 odst. 2 tudíž počítá se dvěma odlišnými aspekty obecné zásady důvěrnosti stanovené v čl. 39 odst. 2 Úmluvy, z nichž jeden je ve vztahu k řízení před Soudem „vnější“ a druhý „vnitřní“. „Vnější“ aspekt znamená, že účastníci řízení nesmějí informace z jednání o smírném urovnání poskytovat žádným třetím osobám včetně médií. Důvodem tohoto omezení je zabránit účastníkům řízení v tom, aby usilovali o přímou nebo nepřímou podporu nebo nátlak zvenčí ve svůj prospěch, a snažili se tak pomocí publicity či jiným způsobem dosáhnout výhodnější vyjednávací pozice. „Vnitřní“ aspekt se týká udržení a ochrany objektivit Soudu, je-li povolán rozhodovat o otázkách, které byly předmětem předchozích jednání o smírném urovnání.

10. Tyto dva aspekty spolu mohou v praxi úzce souviset, avšak zůstávají oddělené a částečně slouží i různým účelům, což je důvod, proč skutkové okolnosti zohledňované při posouzení následků porušení nemusejí být vždy stejné. Zatímco například otázka rozsahu nepřipustného poskytnutí informací, např. zda byly informace sděleny omezenému počtu třetích osob nebo zveřejněny v médiích, může mít význam v souvislosti s vnějším aspektem a s důsledky poskytnutí informací navenek, tytéž skutečnosti by neměly mít stejnou váhu ve vztahu k vnitřnímu aspektu. Pokusy vyvíjet na Soud nedovolený nátlak

zmiňováním nebo uváděním sdělení, návrhů nebo ústupků učiněných ve fázi vyjednávání jsou výslovně zakázány a protiprávní charakter takového jednání v zásadě nezávisí na počtu osob, které informace poskytnuté v takovém rozporu s jednacím řádem případně získají. Ve vztahu k tomuto vnitřnímu aspektu nemůže být rozhodující zejména to, zda byly informace poskytnuty také třetím osobám nebo zveřejněny v médiích. V takové situaci je totiž v sázce integrity Soudu ve sporném řízení a posouzení porušení konkrétních pravidel chování vůči Soudu nemůže záviset na tom, zda se o záležitosti dozvěděla veřejnost či třetí osoby nebo zda byly informace poskytnuty také osobám mimo Soud.

11. Pokud jde o výše uvedené aspekty, které je třeba rozlišovat, považuji odůvodnění většiny za značně zmatené. Dále považuji za obtížné omluvit chování stěžovatelů poukazem na výzvu účastníkům řízení, aby „seznámili Soud s případně uzavřenou dohodou“, nebo zmínkou o jejich údajném úmyslu informovat Soud o průběhu jednání. Je zřejmé, že výzva Soudu se týkala jen informací o případné skutečně dosažené dohodě mezi účastníky řízení. V tomto případě nebylo žádné takové dohody dosaženo. Smyslem a účelem čl. 62 odst. 2 přitom zjevně je, aby Soud nebyl informován o průběhu jednání, pokud tato jednání nebyla úspěšná, a Soud má proto dále rozhodovat ve sporném řízení o otázce spravedlivého zadostiučinění podle článku 41.

12. Stěžovatelé ve svých podáních Soudu týkajících se spravedlivého zadostiučinění sdělili Soudu informace o jednání s žalovanou vládou, mimo jiné i informace o nabídkách a ústupcích navržených v průběhu těchto jednání. Došlo tedy k jasnému porušení čl. 62 odst. 2 jednacímho řádu Soudu. Zbývá pouze určit, zda je toto porušení vzhledem ke všem okolnostem natolik závažné, že by mělo mít za následek vyškrtnutí zbývajících částí stížnosti, tj. návrhu stěžovatelů na přiznání spravedlivého zadostiučinění, ze seznamu. Článek 37 odst. 1 písm. c) sice nenastoluje otázku, zda lze chování stěžovatelů považovat za zneužití práva podat stížnost, avšak poskytuje určitý prostor pro uvážení, přičemž rozhodujícím testem je, zda je i nadále opodstatněné pokračovat v projednávání nároků a zejména zda to vyžaduje dodržování lidských práv.

13. V podání, jímž stěžovatelé reagovali na předběžnou námitku vlády, nenacházím žádné přesvědčivé ospravedlnění pro porušení čl. 62 odst. 2, k němuž došlo. Přesto se ztotožňuji se závěrem většiny, že předběžnou námitku je třeba zamítnout. Hlavním důvodem je, že v tomto konkrétním případě by podle mého názoru bylo pro stěžovatele nepřiměřeně tvrdé, pokud by jejich návrhy na přiznání odškodnění měly být vyškrtnuty kvůli porušení způsobenému pravděpodobně spíše nedodržením příslušných ustanovení jednacímho řádu Soudu jejich právním zástupcem, nikoli pokynem stěžovatelů, aby těchto ustanovení nebylo dbáno. Ačkoli je důležitou a ustálenou zásadou, že veškeré chyby či opomenutí, jichž se dopustí právní zástupce pověřený stěžovateli, se přičítají stěžovatelům samotným, kteří musejí nést negativní důsledky jeho jednání či opomenutí při vedení případu, za dané situace by bylo nepřiměřeně tvrdé, pokud by nároky stěžovatelů na odškodnění byly vyloučeny z přezkoumání, neboť Soud již konstatoval porušení práv stěžovatelů z Úmluvy a pokusy o dosažení smírného urovnání byly neúspěšné. Jsouc přesvědčena, že stěžovatelé jednali v dobré víře a že je nelze vinit z porušení, k němuž došlo, jsem ochotna akceptovat, že za daných okolností projednáváného případu je další projednávání jejich zbývajících nároků opodstatněné.

Nesouhlasné stanovisko k otázce přiznání náhrady majetkové škody

14. Ke své lítosti nemohu souhlasit s většinou v otázce určení výše náhrady majetkové škody, která má být stěžovateli přiznána. Většina zaujala názor, že správným měřítkem pro náhradu majetkové škody v projednávané věci je rozdíl mezi úrovní nájemného v tržních podmínkách a skutečným regulovaným nájemným v příslušném období. Názor, podle kterého je třeba použít jako výchozí hodnotu pro výpočet majetkové škody výši tržního nájemného, je podle mého mínění za okolností projednávané věci nesprávný a má za následek přiznání náhrady v nadměrné výši.

15. Podle dlouhodobě ustálené judikatury vyplývá žalovanému státu z rozsudku, v němž Soud konstatoval porušení Úmluvy, právní povinnost odstranit porušení a napravit jeho následky takovým způsobem, aby v co největší míře obnovil stav, který by existoval, pokud by k porušení nedošlo. Článek 41 Úmluvy opravňuje Soud k tomu, aby přiznal poškozené straně takové zadostiučinění, jaké bude považovat za vhodné. V této souvislosti je nutno poznamenat, že přiznání náhrady majetkové újmy má kompenzační, nikoli sankční účel. Pokud jde o nároky stěžovatelů na náhradu majetkové škody, podle judikatury Soudu musí existovat jasná příčinná souvislost mezi stěžovateli tvrzenou škodou a porušením Úmluvy (viz kromě mnoha jiných *Kurić a ostatní proti Slovinsku*, č. 26828/06, rozsudek velkého senátu (spravedlivé zadostiučinění) ze dne 12. března 2014, § 81).

16. Historický kontext projednávané věci je následující: Dne 21. června 2000 Ústavní soud České republiky označil vnitrostátní právní úpravu regulace nájemného za neústavní a stanovil termín (31. prosince 2001), do kterého měla být přijata legislativní opatření k nápravě situace. Zákonodárné orgány státu však protiústavní právní úpravu včas nenahradily a vadné právní předpisy zůstaly v platnosti. Nálezem ze dne 28. února 2006 Ústavní soud rozhodl, že dlouhodobá nečinnost Parlamentu spočívající v nepřijetí zákona o jednostranném zvýšení nájemného je neústavní. Nová právní úprava nabyla účinnosti až dne 1. ledna 2007.

17. Rozsudkem Soudu ve věci samé bylo konstatováno porušení článku 1 Protokolu č. 1, neboť v období od začátku roku 2002 do konce roku 2006 neexistoval na vnitrostátní úrovni právní základ pro zásah do majetkových práv stěžovatelů (vyvolaný regulací nájemného), který by vyhovoval požadavku zákonnosti podle článku 1 Protokolu č. 1. Věcnou stránkou regulace nájemného se Soud v rozsudku ve věci samé nezabýval a ani se na ní nezakládá jeho závěr o porušení. V této souvislosti lze připomenout názor Soudu, podle něhož článek 1 Protokolu č. 1 nebrání členským státům přijímat v zájmu sociální politiky a sociální spravedlnosti opatření v oblasti právní úpravy bydlení za účelem snížení nájemného pod tržní úroveň. Soud sice může zkoumat přiměřenost podobných opatření, avšak rozsudek ve věci samé vyneseny v projednávané věci takové posouzení neobsahuje ani se na něm nezakládá (§ 127 rozsudku ve věci samé). V tomto ohledu se projednávaná věc zjevně liší např. od věci *Statileo proti Chorvatsku*, č. 12027/10, rozsudek ze dne 10. července 2014 (na niž je odkazováno v § 45 tohoto rozsudku), kdy Soud posuzoval přiměřenost dopadů chorvatského systému regulace nájemného na stěžovatele a dospěl k závěru, že chorvatské vnitrostátní orgány i přes svůj široký prostor pro uvážení nenastolily potřebnou spravedlivou rovnováhu mezi obecnými zájmy společnosti a ochranou stěžovatelových majetkových práv.

18. Vzhledem k těmto souvislostem považuji za důležité zdůraznit následující aspekty.

19. Zprvée, z rozsudku Soudu ve věci samé nevyplývá závěr, že by regulace nájemného jako taková porušovala práva stěžovatelů podle článku 1 Protokolu č. 1. Soudem zjištěný nedostatek nespočíval v existenci režimu regulace nájemného nebo jeho věcných rysech, nýbrž v absenci řádného právního základu pro zásah do majetkových práv vlastníků z hlediska požadavku zákonnosti.

20. Zadruhé, vzhledem k deklaratorní povaze rozsudků Soudu neměl závěr o porušení z důvodu nezákonnosti vnitrostátní právní úpravy žádný dopad na platné vnitrostátní právní předpisy. Rozsudkem Soudu nebyly tyto předpisy zneplatněny ani jinak zbaveny účinnosti.

21. Proto ačkoli Soud dospěl k závěru o neexistenci s Úmluvou konformního právního základu pro režim regulace nájemného uplatňovaný v té době, právně ani fakticky z toho neplyne, že správnou alternativní hypotézou pro účely posouzení způsobené majetkové škody by měla být úplná absence regulace nájemného v příslušném období. Rozsudek Soudu ve věci samé tudíž po věcné stránce ani z hlediska svých právních účinků nemůže sám o sobě odůvodnit závěr, že stěžovatelé měli mít nebo by měli možnost vybírat z předmětných bytů v příslušném období nájemné v tržní výši.

22. Dále, pokud jde o vnitrostátní právo, vláda prokázala, že okamžité zrušení regulace nájemného nebylo podle české Ústavy nezbytné a dokonce by s ní ani nemuselo být v souladu. Ústavní soud každopádně akceptoval právní úpravu z roku 2006, která nezrušila regulaci nájemného skokově, nýbrž stanovila postupné, průběžné zvyšování úrovně nájemného. Z podání vlády je také zřejmé, že důvodem politického rozhodnutí nerušit regulaci nájemného náraz, nýbrž postupně ji upravovat tak, aby maximální nájemné dosáhlo tržní úrovně až za delší období, byly sociální dopady.

23. Z výše uvedených důvodů Úmluva ani vnitrostátní právo, včetně práva ústavního, neposkytují oporu pro závěr, že za okolností projednávané věci by správným výchozím bodem pro účely přiznání náhrady škody v souladu se zásadou *restitutio in integrum* byla úroveň tržního nájemného. Vzhledem k výše uvedeným skutečnostem nevidím žádný přiměřený důvod pro závěr, že hypotetickým scénářem, který by nastal, pokud by nedošlo k porušení konstatovanému v rozsudku ve věci samé, by byl stav bez jakýchkoli opatření k regulaci nájemného. Podle mého názoru stěžovatelé nehledě na porušení konstatované v rozsudku ve věci samé nemohli mít legitimní očekávání, že se na ně v příslušném období nebude vztahovat žádná forma regulace nájemného. Přiznání náhrady majetkové škody na tomto základě by proto podle mého názoru vedlo k poskytnutí náhrady v nadměrné výši.

24. Vláda prosazuje způsob výpočtu, který nepoužívá jako referenční hodnotu tržní nájemné, nýbrž je založen na myšlence, že horní hranicí pro stanovení výše náhrady by mělo být nejvyšší přípustné nájemné podle právní úpravy z roku 2006 platné pro rok 2007, tj. v prvním roce účinnosti této úpravy. Ani tento způsob nepovažuji za správný, a to z následujících důvodů.

25. Základním problémem v projednávané věci je, že i kdybychom připustili, že žalovaný stát principiálně nebyl povinen regulaci nájemného zrušit zcela a navždy, nezbytná reakce zákonodárce přišla s pětiletým zpožděním.

Postupné zvyšování nájemného, které probíhalo po několik let, započalo až v roce 2007, přičemž podle nálezů Ústavního soudu mělo začít již v roce 2002. Za této situace je obtížné zdůvodnit, proč by horní hranice pro výpočet majetkové škody za období, které v případě stěžovatele Čapského zahrnovalo roky 2002–2004 a v případě stěžovatelky Jeschkeové dobu od poloviny roku 2002 do poloviny roku 2005, měla být stanovena podle prvního roku účinnosti systému zvyšování nájemného. Metoda navrhaná vládou by naopak vedla k přiznání náhrady v nedostatečné výši.

26. Rozdíl mezi částkou vycházející z nájemného na volném trhu, kterou stěžovatelům přiznává většina, a částkou navrženou vládou je poměrně značný; většinou přiznaná částka dosahuje v případě stěžovatele Čapského přibližně desetinásobku částky navržené vládou. V případě stěžovatelky Jeschkeové, jejíž návrh není odvozen z plného tržního, nýbrž jen minimálního ekonomického nájemného, je rozdíl o něco menší.

27. Rozumí se samo sebou, že v podobné situaci je snazší činit závěry o nesprávnosti jednotlivých hypotéz než navrhnout místo nich lepší řešení. Tato skutečnost však nemůže být důvodem k přijetí některé z výše uvedených variant, z nichž jedna je příliš velkorysá a druhá nedostatečná. Soud v jiných případech připustil, že přesný výpočet částek potřebných k plné náhradě majetkové škody způsobené stěžovatelům (*restitutio in integrum*) nemusí být schůdný vzhledem ke z povahy věci nejistému charakteru škody způsobené porušením (viz např. *Kurić a ostatní*, cit. výše, § 82). V takové situaci musí Soud určit výši náhrady dle svého uvážení podle zásad spravedlnosti.

28. Z pohledu rozhodovací úlohy Soudu a vzhledem k omezeným informacím, které má k dispozici, není možné s jakoukoli přesností spekulovat o tom, v jaké situaci by se stěžovatelé nacházeli, pokud by v příslušném časovém období platil ústavně akceptovatelný a s Úmluvou konformní režim regulace nájemného vztahující se na jejich byty. Za situace, kdy nejsou k dispozici údaje umožňující přesněji odhadnout skutečnou škodu, avšak je třeba vyvarovat se přiznání nadměrné nebo naopak nedostatečné náhrady, bych jako náhradu majetkové škody přiznala stěžovateli Čapskému částku 30 000 € a stěžovatelce Jeschkeové částku 17 000 €.

ČÁSTEČNĚ SOUHLASNÉ, ČÁSTEČNĚ NESOUHLASNÉ STANOVISKO SODCE EICKEHO

Předběžná otázka – zneužití řízení

1. Souhlasím s tím, že vládou vznesenou námitku nepřijatelnosti z důvodu tvrzeného porušení pravidel důvěrnosti jednání o smírném urovnání stěžovateli je třeba zamítnout na základě čl. 37 odst. 1 písm. c) (§ 16 rozsudku ve věci *Čapský a Jeschkeová* a § 23 rozsudku ve věci *Heldenburgovi*). Jak je však zřejmé z přesvědčivých argumentů předestřených v souhlasném stanovisku soudce Spana, otázka správného právního základu pro posouzení námitky nepřijatelnosti vznesené vládou je zřejmě významná a kontroverzní, a proto může být vhodné podrobněji vysvětlit, proč považuji za správné, že závěry rozsudků se opírají o ustanovení čl. 37 odst. 1 písm. c), a nikoli čl. 35 odst. 3 písm. a).

2. Výše uvedené platí tím spíše, že pokud je mi známo, Soud dosud neměl možnost zabývat se touto otázkou v takových případech, jako je ten projednávaný, kdy k tvrzenému „zneužití“ / porušení jednacího řádu Soudu mělo dojít *poté*, co Soud vynesl rozsudek ve věci samé (který v těchto věcech nabyl právní moci), v kontextu řízení podle článku 41 Úmluvy. Tuto absenci jakýchkoli vodítek dále podtrhuje skutečnost, že:

a) vláda ve svém stanovisku navrhuje, aby Soud „prohlásil [stížnost] za nepřijatelnou z důvodu zneužití práva na stížnost stěžovateli ve smyslu čl. 35 odst. 3 písm. a) *in fine* Úmluvy“ (viz např. doplňující stanovisko ve věci *Čapský a Jeschkeová* ze dne 25. května 2015, § 9); a

b) v rozsudku je na podporu jeho závěrů obsáhle citována (pouze) judikatura Soudu vztahující se k pojmu „zneužití práva podat stížnost“ podle čl. 35 odst. 3 písm. a).

3. Zdá se mi však, že pro volbu vhodného právního základu jsou nanejvýš důležité konkrétní okolnosti projednávané věci.

4. Příslušná část čl. 35 odst. 3 písm. a) zní:

„Soud prohlásí za nepřijatelnou každou individuální stížnost předloženou podle článku 34, pokud se domnívá, že:

a) je ... zneužívající právo podat stížnost; ...“ (zvýraznění doplněno).

5. „Individuálními stížnostmi předloženými podle článku 34“ se samozřejmě rozumí:

„stížnosti od každé fyzické osoby, nevládní organizace nebo skupiny jednotlivců považujících se za oběti v důsledku porušení práv priznaných Úmluvou a Protokoly k ní jednou z Vysokých smluvních stran.“

6. Vycházíme-li z těchto ustanovení, je podle mého názoru zřejmé, že v situaci, jaká nastala v nyní projednávané věci, kdy se Soud zabývá pouze otázkou (odloženého) použití článku 41 Úmluvy, ustanovení čl. 35 odst. 3 písm. a) již nemůže sloužit jako použitelný/relevantní základ na úrovni Úmluvy pro rozhodnutí o tvrzeném „zneužití“ řízení / porušení jednacího řádu Soudu. Na tom dle mého názoru nic nemění ani skutečnost, že podle čl. 35 odst. 4 Soud „odmítne každou stížnost, kterou považuje za nepřijatelnou podle tohoto článku. Může tak učinit v jakékoli fázi řízení“ (zvýraznění doplněno). Koneckonců:

a) „stížnost“ podle článku 34 totiž byla až dosud vždy prohlášena za přijatelnou (v rozsudku ve věci samé vztahujícím se k těmto věcem (*R & L, s. r. o. a ostatní proti České republice*, č. 37926/05, 25784/09, 36002/09, 44410/09 a 65546/09) Soud věnoval otázce přijatelnosti přibližně 35 odstavců (§ 60–95), včetně otázky tvrzeného zneužití práva na stížnost panem a paní Heldenburgovými): viz *mutatis mutandis, Pisano proti Itálii*, č. 36732/97, rozsudek velkého senátu (vyškrtnutí ze seznamu) ze dne 24. října 2002, § 35;

b) již bylo rozhodnuto o odůvodněnosti tvrzení stěžovatelů, že jsou „obě[ťmi] v důsledku porušení“; viz pravomocný rozsudek ve věci samé zakládající povinnosti podle článku 41 (poskytnout spravedlivé zadostiučinění / nápravu zjištěného porušení) a článku 46; a

c) z úvodní části článku 41 („[j]estliže Soud zjistí, že došlo k porušení Úmluvy“) a celkové struktury Úmluvy je zřejmé, že návrh na přiznání spravedlivého zadostiučinění z podstaty věci nemůže být považován za samostatnou „stížnost podle článku 34“.

7. Vzhledem k výše uvedenému (a při absenci stanovisek k této otázce) se mi také jeví jako jasné, že:

a) Soud si nicméně musí zachovat možnost vypořádat se s případy zjevného zneužití řízení / porušení jednacího řádu i v této oddělené fázi řízení (včetně nezbytných sankcí); a

b) mechanismus nabízený Úmluvou lze zjevně nalézt v čl. 37 odst. 1 písm. c):

„Soud může v kterémkoliv stadiu řízení rozhodnout o vyškrtnutí stížnosti ze svého seznamu případů, jestliže okolnosti vedou k závěru, že

...

c) z jakéhokoliv jiného Soudem zjištěného důvodu již nadále není důvodné pokračovat v posuzování stížnosti.“

8. Při použití tohoto ustanovení za situace, kdy Soud dosud nevytvořil žádná konkrétní vodítka, bych akceptoval, že stávající judikatura k otázce „zneužití práva podat stížnost“ podle čl. 35 odst. 3 písm. a) shrnutá ve věcech *Čapský a Jeschkeová a Heldenburgovi* musí být *mutatis mutandis* použitelná se stejnou závazností i na otázku, zda je tvrzené „zneužití“ / porušení jednacího řádu takového charakteru, aby vyžadovalo vyškrtnutí řízení ze seznamu podle čl. 37 odst. 1 písm. c). Jakmile je jednou prokázáno zjevné „zneužití“ / porušení jednacího řádu Soudu, článek 37 Soudu umožňuje zvážit, zda svoji pravomoc k vyškrtnutí stížnosti ze seznamu využije. Výkon této diskreční pravomoci je samozřejmě vymezen zastřešujícím ustanovením čl. 37 odst. 1 věty poslední:

„Soud však pokračuje v posuzování stížnosti, vyžaduje-li to dodržování lidských práv zaručených Úmluvou a Protokoly k ní.“

9. V projednávané věci akceptuji, v podstatě z týchž důvodů, jaké uvádí v § 13 svého odděleného stanoviska ve věci *Čapský a Jeschkeová* soudkyně Koskelo, byť s jistým váháním, že sice došlo ke zjevnému porušení čl. 62 odst. 2 věty druhé jednacího řádu Soudu, avšak za daných okolností těchto případů je Soud oprávněn využít svoji diskreční pravomoc podle čl. 37 odst. 1 písm. c), pokračovat v posuzování stěžovateli uplatněných nároků na přiznání spravedlivého zadostiučinění a zamítnout předběžnou námitku vlády.

Článek 62 odst. 2 poslední věta

10. Připojuji se k argumentům soudkyně Koskelo uvedeným v § 8–11 jejího odděleného stanoviska ve věci *Čapský a Jeschkeová*, pokud jde o význam a) rozlišování „dvou různých aspektů zásady důvěrnosti“ a b) potřeby chránit „integritu Soudu ve sporném řízení“.

11. V této souvislosti bych doplnil dvě poznámky:

a) Při posuzování návrhu na přiznání spravedlivého zadostiučinění podle článku 41 po vydání rozsudku ve věci samé je vhodné mít na paměti, že přinejmenším počáteční stanovisko účastníků řízení k otázce nároku na spravedlivé zadostiučinění (které bude s největší pravděpodobností východiskem pro případné smírné urovnání) bylo ve většině případů, ne-li vždy, Soudu již dříve předloženo (ve sporném řízení), a jelikož bylo důkladně posouzeno se závěrem, že „není připraveno pro rozhodnutí“, jeho obsah bude shrnut v rozsudku ve věci samé (viz např. § 140–141 rozsudku ve věci *R & L, s. r. o.*). Následkem toho bude toto stanovisko Soudu známé (a pokud jde o čl. 62 odst. 2 větu první, bude se s ním moci seznámit široká veřejnost; zejména pokud, jak se domnívám, že je tomu v případě České republiky, v rámci výkonu nepříznivých rozsudků Soudu podle článku 46 jsou tyto rozsudky žalovanou vládou překládány a zveřejňovány na jejích webových stránkách); a

b) adresáty povinností podle čl. 62 odst. 2 jsou samozřejmě „účastníci řízení“, a tyto povinnosti se proto vztahují jak na stěžovatele, tak na žalovanou vládu. Jelikož jsem neměl možnost vyslechnout stanoviska účastníků řízení k této otázce, domnívám se, že pro případný výkon diskreční pravomoci podle čl. 37 odst. 1 písm. c) z důvodu tvrzeného porušení čl. 62 odst. 2 věty druhé stěžovatelem by mohlo být relevantní posoudit, zda a do jaké míry žalovaná vláda sama jednala v rozporu s tímto ustanovením jednacího řádu anebo přispěla k případnému porušení ze strany stěžovatele například tím, že *in extenso* citovala z jeho korespondence nebo stanovisek, která měla být právě kvůli tomuto svému obsahu v rozporu s čl. 62 odst. 2 věty druhé jednacího řádu.

Článek 62 odst. 2 věta první

12. V § 29–31 rozsudku ve věci *Heldenburgovi* je sdělení informací z jednání o smírném urovnání Ministerstvu spravedlnosti anebo Ústavnímu soudu ze strany stěžovatelů posuzováno podle čl. 62 odst. 2 věty první a nakonec je konstatováno, že vykazuje určité rozdíly oproti rozhodnutí ve věci *Hadrabová a ostatní proti České republice*, č. 42165/02 a 466/03, rozhodnutí ze dne 25. září 2007. Rozdíl mezi těmito dvěma případy nepovažuji za nijak zvlášť přesvědčivý, nicméně v každém případě se domnívám (opět, aniž bych měl k dispozici stanoviska účastníků k této otázce), že v této konkrétní principiální otázce je rozhodnutí ve věci *Hadrabová* chybné.

13. V rozhodnutí o přijatelnosti ve věci *Hadrabová* byla stížnost shledána nepřijatelnou podle čl. 35 odst. 3 písm. a) na základě závěru, že je:

„...zřejmé, že se ve své žádosti o náhradu [adresované Ministerstvu spravedlnosti] stěžovatelé výslovně odvolávali na návrh kanceláře (Soudu) připravený v rámci jednání o smírném urovnání. Domnívá se, že toto chování představuje porušení výše zmíněného pravidla důvěrnosti, které musí být současně považováno za zneužití práva stížnosti.“

14. Z Úmluvy vyplývající povinnost odstranit zjištěné porušení a poskytnout spravedlivé zadostiučinění (článek 41) stěžovateli, jehož práva z Úmluvy byla porušena, pochopitelně stíhá „Vysokou smluvní stranu“, nikoli konkrétní ministerstvo nebo jiný státní orgán. Domnívám se, že – nahlíženo z pozice Soudu jako mezinárodního soudu – výraz „dotčené strany“ v čl. 39 odst. 1 Úmluvy a čl. 39 odst. 2 jednacího řádu Soudu (pro nějž je obsah jakýchkoli jednání o smírném urovnání „důvěrný“) nelze ve vztahu k žalované vládě vykládat tak, že se jím rozumí pouze vládní zmocněnec, nikoli již další příslušné orgány veřejné moci Vysoké smluvní strany. Podle vnitrostátního práva sice může existovat dělba pravomocí, avšak na úrovni mezinárodního práva veřejného před Soudem se jí nelze vůči stěžovateli dovolávat. Sdělení (důvěrné) obsahu jednání o smírném urovnání kterémukoli příslušnému ministerstvu, úřadu nebo vnitrostátnímu soudu v rámci pokusů dosáhnout na vnitrostátní úrovni odstranění zjištěného porušení anebo vyplacení spravedlivého zadostiučinění proto podle mého názoru nemůže být porušením jinak přísných pravidel důvěrnosti zakotvených v Úmluvě a v jednacím řádu Soudu.

Spravedlivé zadostiučinění

15. Stejně jako soudkyně Koskelo, a v podstatě z týchž důvodů, které uvádí ve svém odděleném stanovisku, nemohu souhlasit s většinou v otázce určení výše náhrady majetkové škody, která má být přiznána těmto stěžovatelům.

16. Souhlasím také s výší náhrady škody, kterou by soudkyně stěžovatelům přiznala. Obtíže při určení výše náhrady škody i v případě, jako je tento, které soudkyně popisuje ve svém odděleném stanovisku, jen dokreslují, v jak obtížné pozici se Soud ocitl, nemaje k dispozici dostatečně konkrétní, podrobná a realistická stanoviska a důkazní návrhy účastníků řízení.

PŘÍLOHA

Č.	Stížnost č.	Podaná dne	Stěžovatel Datum narození Bydliště Státní příslušnost	Zástupce
1.	25784/09	29. 4. 2009	Josef ČAPSKÝ 10. 12. 1939 Praha česká	Dita KŘÁPKOVÁ
2.	36002/09	23. 6. 2009	Miroslava JESCHKEOVÁ 7. 11. 1947 Brno česká	Dita KŘÁPKOVÁ